

O spontánní radosti a a o Božím doprovodu

Text: 2 S 6,15-22

j+s 28.6.2015

Čtení: Žalm 119,41-51

Písně: 158 632 610 684 72,7

Čteme bibli, protože objasňuje ledacos, co ve víře prožíváme. V první části bible (zvané Starý zákon) určitě nepřehlédneme postavu člověka, kterého označovali za velikého krále: David. Něco na tom asi je, byť archeologové a historici upozorňují, že velikost Davidova království netkví v nevídaném počtu čtverečních kilometrů (na to byli přeborníky jiní králové) a sláva jeho říše není dána úžasným bohatstvím či vojenskou silou (i na to se v dějinách najdou jiní). Obojí bylo spíš skrovné. Velikost toho krále a jeho trůnu je v něčem jiném, v něčem tuze důležitém; co to je, o tom bible mluví všelijakými docela výmluvnými obrazy a náznaky.

David coby chlapec z nijak zámožné rodiny začínal jako obyčejný pastevec ovcí a koz. Brzy se však dostal ke královskému dvoru jako hudebník. Byl statečný a zanedlouho povýšil až na velitele pluku. Potom si vzal za ženu královu dceru, jenomže záhy upadl u královského tchána v nemilost a musel prchnout, aby si zachránil holý život. Skrýval se po jeskyních – a na tomto místě do životopisu slavného muže vstupují fakta, která by za normálních okolností oficiální cenzura vyškrtla, jenže bible cenzuru nevede a naplno prozradí, že David podnikal bojové výpady po okolí, nenechával naživu muže ani ženy a bral jim brav a skot, osly, velbloudy i šaty. Così jako zbojník, který bohatým bere a chudým nedává nic. Nehezká životní etapa. A zrovna za ním přišli po smrti krále Saula judští vyslanci a loupežník David byl korunován králem.

Co od takového panovníka čekat? To se teprve uvidí. V kapse má diplom, jak porazil Goliáše, ale to lidi donekonečna oslňovat nebude. Dobře žít znamená směřovat k cíli, který za něco stojí, a dobře vládnout znamená poskytnout podmínky, aby lidé k tomu cíli, který za něco stojí, mohli vyrazit. Jak tohle David udělá a zvládne? A jaký životní cíl to bude, aby za něco stál? Oč má dobrý král usilovat?

Hned jak dobyl Jeruzalém (z nějž učiní hlavní město), nechal sem David přestěhovat Boží schránu. Vyvrbila se z toho náramná slavnost pro všechny lid, jenomže nabrala podobu, kvůli které by ji televize nejspíš dost prostříhala: Všichni tam křepčili před Hospodinem za doprovodu různých nástrojů z cypřišového dřeva, citar, harf, bubínků, chřestítek a cymbálů (těm v dnešní češtině říkáme činely) a David sám, přepásaný pouze efódem (což bylo nejspíš cosi mezi slavnostní zástěrou a bohoslužebných rouchem), prý bujaře vyskakoval a točil se.

Slavnost skončila, všichni se rozešli a Davida přivítala doma velmi nevlídně jeho manželka. „To se dnes proslavil izraelský král!“ utrousila. „Pro oči otrokyň svých služebníků se dnes odhaloval jako nějaký blázen.“

Snad byla jen trochu upjatá, snad jí šel manžel už delší dobu na nervy (píše se tu, že jím toho dne v srdci pohrdla, což je pro vztah malér), ale nutno uznat, že pro člověka, který si od víry a od církve drží odstup, může to všelijaké náboženské dění vypadat skutečně pošetile.

Novinář, jemuž to nic neříká, by asi mohl napsat, že toho dne David tančil a křepčil kolem ozdobené bedny, v níž jsou uloženy dva placaté kameny. Takto popsané Davidovo polostriptyzové křepčení v bohoslužebném rouchu skutečně moc smysluplně nevypadá. Pro účastníky však bylo podstatné, že na těch dvou kamenech je vytesáno deset přikázání zvaných Desatero. Izraelci byli zpočátku kočovníci bez stálého sídla, a tak měli tuhle bednu místo kostela. Všude ji nosili s sebou a ona jim připomínala jejich Boha. Nejenom Zákon, připomínala jim toho, kdo jim ten Zákon dal a kdo je pořád doprovází (což ta bedna měla naznačit, asi jako nám v krajině kostelní věže nebo kříže u cesty).

Ty dva placaté kameny hlásaly desatero rad do života, což bylo stručně řečeno tohle:

Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, dal jsem ti život a svobodu a stojím o tebe.

(1) Nepořizuj si jiné bohy, nevede to k dobrému.

(2) Nezačni sloužit svým ani cizím představám o tom, co všechno je boží,

(3) neoháněj se proti nikomu svým jménem,

(4) udelej si čas na přemýšlení, proč žiješ a čemu má sloužit tvá práce,

(5) pamatuj, že svět nezačal až tvým narozením, a navazuj na ty, kdo tu byli před tebou,

(6) *respektuj život druhého člověka, (7) jeho vztahy, (8) majetek a (9) čest, (10) a nedovol závistí, aby ti prostoupila duši a poničila život.*

Ta bedna sama nebyla zas až tak důležitá, ani ty kameny, zato bylo důležité to, co se tím vším připomínalo: že Boží přítomnost a Boží slovo dělá z těchto lidí lid Boží. Byli to lidé docela obyčejní, ale Slovo, které připomínala tahle schrána, z nich dělalo lid Boží, společenství pravdy, spravedlnosti, lásky a svobody. Platí to ostatně i o kostelech: že kostel není tak důležitý jako to, co se v něm zvěstuje, připomíná a prožívá.

Bednu zvanou Boží schrána teď vezou do budoucího hlavního města a král David kolem ní křepčí a poskakuje. Jeho ženě se zdá, že to kapku přehnal, místo důstojné slavnosti se tu podle ní odehrává cosi jako mejdan (snad si to mysleli i jiní, ale netroufli by si mu to říct).

Kdyby si to byl David vypočítal na efekt, kdyby to trdlování kolem schrány vymyslel jako efektní kousek estrádního baviče, měla by Míkal nejspíš pravdu. Jenže to podle vypravěče bylo jinak: David ze samé radosti z Boží přítomnosti nehodlal brát moc vážně sám sebe (ač byl král a lidi ho vážně brali a čekali to i od něj). „Jen ať jsem zlehčován ještě víc, ať jsem docela maličký i ve vlastních očích,“ odpověděl tehdy na výtku své ženy.

Všimněte si rozdílu, který Davida dělí od spousty činovníků a politiků: „Jen ať jsem zlehčován ještě víc, unesu to, protože mě zlehčují nýmandi“, uslyšíte často (a můžete si domyslet: ale ve vlastních očích jsem velikán). David to pojal jinak: „Jen ať jsem zlehčován ještě víc, ať jsem i ve vlastních očích maličký,“ na sobě si zakládat nebudu. Vždyť tu nejde o mě, ale o Hospodina.

Proto v tom křepčení kolem schrány tuší biblický vypravěč Davidovu spontánní radost, vnitřní svobodu, humor, potěšení z Božího doprovodu a blízkosti; zatímco následovníci Míkal si asi budou víc hledět důstojnosti (i kdyby byla zasmušilá) a dodržování vžitých zvyklostí a taky ohledu na lidi, co by tomu řekli.

Zmiňoval jsem, že se David stal králem docela nedávno a že to bylo po letech velkých zmatků a nepořádků. Předchozí král nerespektoval

Boží vůli a jeho nepevnost a bezpráví se přenesly na mnoho dalších lidí v celé zemi. Po letech nejistoty, kdy nikdo moc nevěděl, co vlastně platí, co se má a co je dobré, teď přichází okamžik, kdy schrána vstupuje do hlavního města: Hospodinova schrána, Hospodinovo slovo se má stát oporou a vodítkem králova vládnutí (aby lidé mohli co možná pokojně směřovat k cíli, který za něco stojí, protože právě to přece patří k dobremu životu).

A zatímco se Davidova žena rozčiluje, co je to za nepořádek, David ví, že naopak přichází pořádek: nectí formální diplomatický protokol, nýbrž řád, podle kterého vážnost náleží slovu Božímu a žádný člověk, i kdyby ho lidé ctili sebevíc, nemůže sám sebe brát vážněji. Protože zrovna na této pokoře závisí důstojnost každého člověka.

Dopřejme si ještě jednou na závěr připomínku toho, cože to bylo v té schráně vytesáno a co způsobilo Davidovi takovou radost – protože právě ta vytesaná slova doprovázejí Boží přítomnost s námi:

Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, dal jsem ti život a svobodu, stojím o tebe.

Jsi pro mě vzácný a mám tě rád, človče.

(1) Nepožij si jiné bohy, nevede to k dobrému.

(2) Neposluhuj svým ani cizím představám o tom, co všechno je boží, vždyť na takovou modloslužbu zle doplatíš i pár generací tvých potomků.

(3) Neubližuj a neoháněj se proti nikomu svým jménem.

(4) Udělej si čas na přemýšlení, pro co žiješ a čemu má sloužit tvá práce.

(5) Pamatuj, že svět nezačal až tvým narozením, a navazuj na to dobré, co připravili tví předkové.

(6) Život druhého člověka je pro tebe nedotknutelný.

(7) Vztahy i slabosti druhého jsou pro tebe tabu.

(8) Majetek tvého bližního ti nepatří.

(9) Respektuj čest svého bližního a nešlapej po ní.

(10) Nedovol závistí, aby ti prostoupila duši a aby poničila život tobě nebo tvým blízkým.

Dej Bože, ať z toho vodítka umíme mít nespoutanou vnitřní radost (a ještě víc z toho, že jsi nám přítomen a máš nás rád). Amen.